

Práce s geografickými daty

Filip Veselý

Poznámky k předchozím cvičení

- Pište vždy správné citace všech zdrojů!
- Česko / Česká republika
- Teoretická část článku

Fyzicko-geografická charakteristika území

- Jaké oblasti fyzicko-geografické by měly být zahrnuty v komplexní analýze území?

Zadání cvičení

- https://is.muni.cz/auth/el/1431/jaro2017/Z0147/um/67930594/ciceni_5.pdf?nbloku=Cvi%C4%8Den%C3%AD%202%20-%20pond%C4%9BI%C3%AD
- 14 dní na vypracování
- Práce ve dvojicích
- Bodované
- Pracujeme stále se stejnými okresy
- Ve cvičení tohoto typu je velmi vhodné (čti nutné) citovat už v textu, nejen na konci či pod obrázky. Každou kapitolu textu doplníte vhodnou mapou či jinými obrázky!
- Wikipedie není zdroj !

Geologická stavba

U geologické stavby se zaměřte na základní horninové složení (podklad i pokryv), litostratigrafické jednotky a tektoniku, resp. neotektoniku území.

- <http://www.geologicke-mapy.cz/>
- <http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online>
- <http://lokality.geology.cz/d.pl>
- <http://www.geology.cz/extranet/publikace/online>
- atlasy a mapy v knihovně (Geologická mapa České republiky 1:500 000, Geologická mapa Brna a okolí 1:50 000)
- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>

Reliéf

Současný reliéf (povrch) území, jeho tvary, se pokuste interpretovat v souvislosti s geologickou stavbou a působením exogenních faktorů (voda, vítr...). Charakterizujte území okresu z hlediska zařazení do vyšších i nižších geomorfologických jednotek (pohoří, nížiny, jejich části...). Také charakterizujte vertikální členitost území.

- Demek, J., Mackovčín, P. (eds.): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 2006.
- Czudek, T. Vývoj reliéfu krajiny České republiky v kvartéru. Brno: Moravské zemské muzeum, 2005.
- Toušek, V. et al. Czech Republic - Portraits of Regions. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2005.
- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>
- <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/digitalnimodel-reliefu-cr/>

Klimatické poměry

U klimatických poměrů se zaměřte na zařazení území okresu a jeho částí do klimatických oblastí, povšimněte si rozdílů v hodnotách klimatických ukazatelů – (průměrné) teploty, srážky atd. Pokuste se zamyslet a popsat, jaký vliv na místní klimatické poměry má například reliéf území (tzn. např. nadmořská výška).

- atlasy a mapy v knihovně - Quitt, E. 1971.: Klimatické oblasti Československa;
- Tolasz, R. 2007. :Atlas podnebí Česka. Český hydrometeorologický ústav a PŘF UP Olomouc 260 stran - více než 300 map, 150 grafů a množství názorných fotografií. – je i na uložto...
- http://www.chmi.cz/portal/dt?portal_lang=cs&menu=JSPTabContainer/P1_0_Home • <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>

Hydrologické poměry

U hydrologických poměrů si povšimněte zejména zařazení (částí) území do různých povodí, vodní toky, které protékají územím (a jejich charakteristiky jako směr a délka toku, pramen, přítoky atd.) a vodní nádrže (přírozené, umělé). Pokuste se také vyhledat informace o specifickém odtoku, režimu odtoku území a podzemních vodách. Pokuste se ve stručnosti analyzovat vazbu mezi lidskou činností a hydrologickými poměry území (uměle vybudované vodní nádrže, hráze, problém povodní, využití pro rekreaci apod.).

- Digitální báze vodohospodářských dat (DIBAVOD) <http://www.dibavod.cz>
- Povodí řeky Labe, Moravy, Odry (<http://www.pla.cz>, <http://www.pmo.cz>, <http://www.pod.cz>)
- Vlček, V. 1984. Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže.
- L. a V. Švorcovi. České řeky a říčky (části textu elektronicky na
- <http://www.infoglobe.cz>).
- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>

Pedogeografické poměry

V další části se zaměřte na půdní typy (subtypy) a druhy a jejich prostorové rozložení na území okresu. Zejména u půdních typů se také pokuste určit důvody jejich daného prostorového rozložení. Pokuste se také zamyslet nad vazbou mezi půdou a lidskou činností, zejména zemědělstvím.

- <http://mapy.geology.cz/pudy/>
- TOMÁŠEK, Martin. Půdy České republiky. Český geologický ústav. 2.vyd. Praha : Český geologický ústav, 2000.
- KORZÁK, Josef, et al. Atlas půd České republiky. 2. vyd. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2009
- <http://klasifikace.pedologie.cz/>

Biogeografické poměry

U rostlinstva a živočišstva se zaměřte na dominantní a ohrožené druhy, přítomnost endemitů apod. Povšimněte si zařazení, resp. vnitřní členění území okresu z hlediska fytogeografického členění a také potenciální přirozené vegetace.

- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/> (Typologie české krajiny podle využití, Potenciální přirozená vegetace).
- http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps10/biogeogr/web/index_book.html
- Culek, M.: Biogeografické členění České Republiky. Praha : 1996, 1995. 347 S.

Zamyšlení

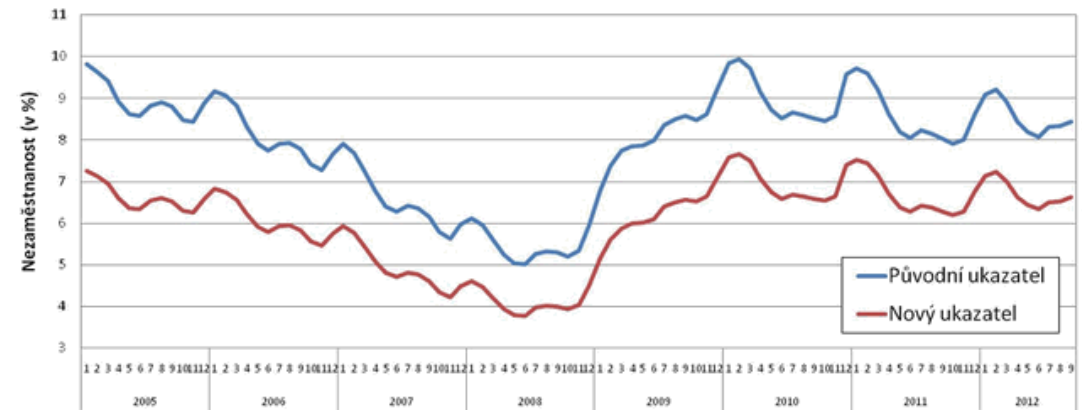
- Předurčují podle Vás nějakým způsobem fyzicko-geografické faktory Vašeho regionu jeho humánně geografické uspořádání a využití?
- Determinismus (např. E. Huntington) /Posibilismus (např. Paul Vidal de La Blanche)

Práce s geografickými daty

- Platí zejména (ne však pouze) u socioekonomických ukazatelů (příští cvičení)
- Geografická analýza by nám měla dávat celkovou představu nejen o aktuálním stavu, ale také o vývoji v minulosti. Jedině tak můžeme predikovat budoucnost a hodnotit situaci v regionu.

1. Hodnoty v časových řadách:

Lze pak činit prognózy a také počítat různé statistické ukazatele

Zdroj: ČSÚ

Práce s geografickými daty

2. Kde je to vhodné, tak uvádět také relativní hodnoty:

Nezaměstnanost (%), podíl vyjíždějících lidí (%),

Proč? Protože jedině tak lze porovnávat s jinými regiony.

3. Kde je to vhodné porovnávat s jinými regiony a s nadřazeným regionem. (Tzn.: Dělá-li ukazatel nezaměstnanosti za okres, porovnáám to s krajem, s ČR, ... ale také porovnáám okres s jinými okresy.

Práce s geografickými daty

4. Analytické části by neměly být pouze souborem tabulek a grafů, ale měly by být vždy náležitě okomentovány a vysloveny závěry.

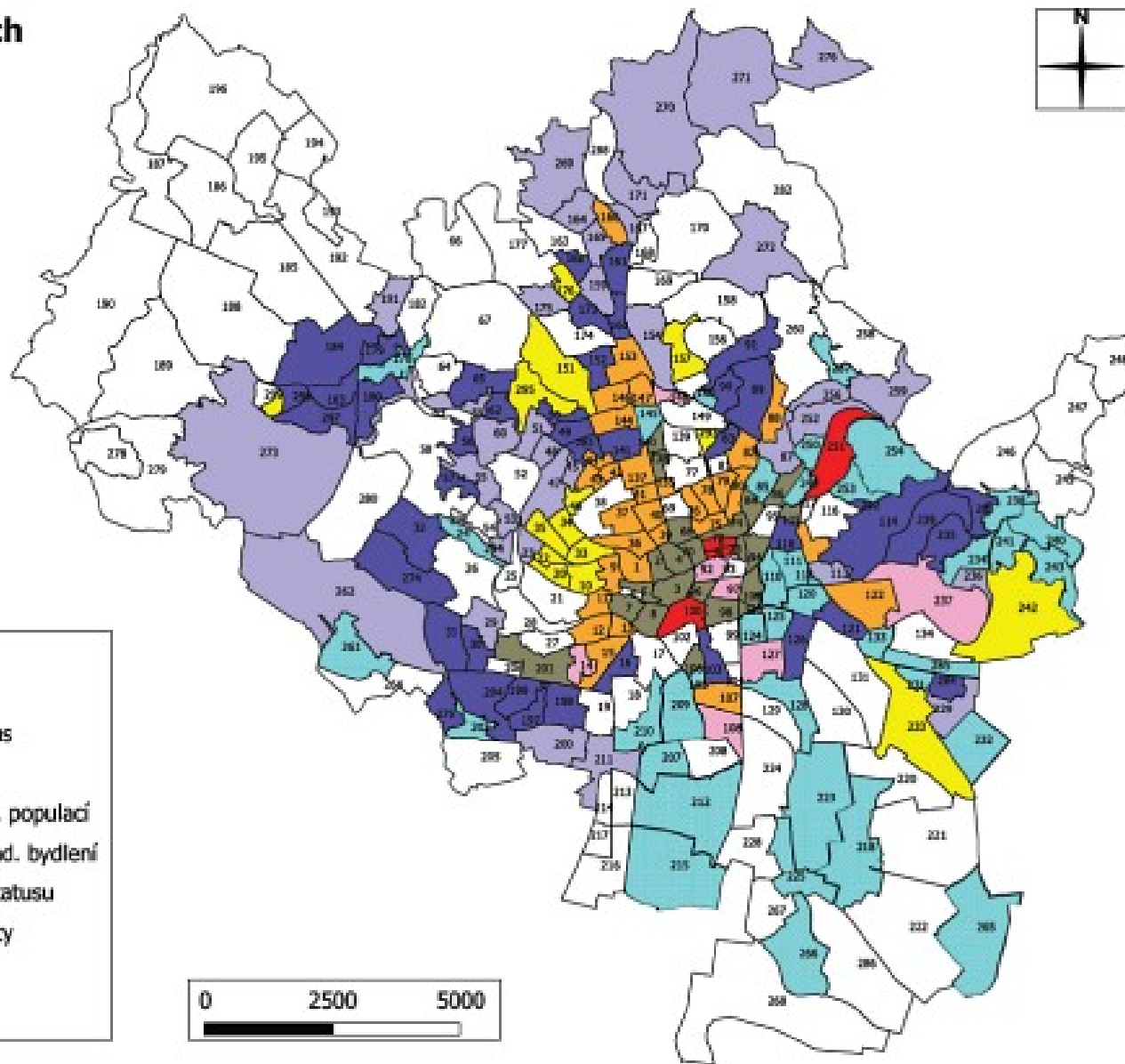
5. Pokud je to možné, měly by se jednotlivé analýzy uzavírat k jednomu datu (platí hlavně pro humánní geografii).

6. **Pozor na zvolené územní jednotky pro která děláte analýzy....** Zvolené jednotky mohou významně ovlivnit výsledky. Také je zapotřebí je volit podle dostupnosti dat a charakteru zkoumaného jevu.

(např. hustota zalidnění města vypočítaná jako počet obyvatel/celková velikost území města nemusí být nejlepší ukazatel)

Někdy je lepší administrativní členění nepoužívat vůbec a nahradit je jinými jednotkami (např. gridem), využít interpolační techniky, atd.

**Typologie residenčních
lokalit
SLDB 2011 (ZSJ)
Brno-město**

Práce s geografickými daty

- Pozor také s kterými ukazateli pracujeme. Na každý ukazatel musí vypovídat o skutečném stavu, jak by se zdálo (např. HDP)
- Nezapomínat počítat statistické ukazatele nebo jinak data statisticky upravovat. Například správně vypočítaná variabilita nám řekne mnohem více než dlouhá tabulka dat. Jindy je například data vhodné zhladit. Vše vede k vyšší přehlednosti, identifikaci extrémů, odhalení závislostí mezi daty.
- Někdy budete počítat syntetické ukazatele, nebo dělat regionalizaci (např. fuzzy). Je nutné dobře zvážit, proč do tohoto ukazatele vstupují ta či ona data a vývěř odůvodnit. Dávat pozor na korelující veličiny.

Bonusová otázka

- Nemá někdo nápad, jaký ukazatel by se dal použít k jednoduchému měření míry centralizace státu?